מהדורה למורה – יחידה: הסיפור הקצר

7 יצירות · ספרות לכיתה ז׳ – מסע ביצירות · גרסת רגיל

במהדורה זו: מפתח תשובות לכל התרגילים, הצעות לתשובות פתוחות ומחוון קצר. בדפי התלמיד: שם/כיתה/תאריך, חלק א׳ (הבנה), חלק ב׳, חלק ג׳ (כתיבה) וכרטיס יציאה לגזירה.

תשובות – חלק א׳ – הבנה

תרגיל 1: 1–**ב** (ילד במשפחה) · 2–**ב** (ארבעה) · 3–**ב** (סנדלר) · 4–**ב** (פועל שפורק ארגזים) · 5–**ב** (ארם) · 6–**ב** (ג'ימי וולס) · 7–**ב** (שישה)

תרגיל 2: 1–**ג** · 2–**ב** · 3–**ד** · 4–**ה** · 5–**א** · 6–**ו**

תשובות – חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

תרגיל 3: תשובות פתוחות: לבדוק התאמה ונימוק מן היצירות.

תרגיל 4: בעיני ילד – הילד המספר – כן ושובב – מספר; בשל תפוחים – הילד המספר – רחמן ונלהב – מספר; ואנקה – ואנקה – בודד ומלא תקווה – אירוניה

תשובות – חלק ג׳ – חשיבה וכתיבה

תרגיל 5: מחוון: השוואה בשני צדדים לפחות (4), ראיות מהיצירות (3), מסקנה מנומקת (3).

תרגיל 6: מחוון משימת הסיכום: הבנת העלילה והרגע המכריע בכל סיפור (25); ניתוח אמצעי ספרותי עם ראיות מהטקסט (30); השוואה מעמיקה בין שני הסיפורים (20); עמדה אישית מנומקת (15); לשון, מבנה וסדר (10)

כרטיס יציאה

תשובות אישיות. תשובה מלאה: עונה על השאלה, נשענת על פרט מן היצירה, כתובה במשפטים שלמים ובסדר הגיוני.

• מאפייני הסוגה: מספר קטן של דמויות ועלילה מרוכזת סביב אירוע אחד · פתיחה מהירה שמכניסה ישר לעניין · נקודת שיא או תפנית, ולעתים סוף מפתיע או פתוח · כל פרט קטן חשוב – שם, חפץ או משפט יכולים להפוך לסמל · נקודת תצפית ברורה, לעתים מספר בגוף ראשון · מסר או שאלה שנשארים עם הקורא אחרי הסיום

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

יחידה: הסיפור הקצר

7 יצירות · ספרות לכיתה ז׳ – מסע ביצירות

תזכורת קצרה: השאלה הגדולה: איך רגע קטן אחד בחיים יכול לחשוף אמת גדולה על אדם ועל העולם שסביבו? — הסיפור הקצר מתמקד בדמויות מעטות, באירוע מרכזי אחד ובזמן קצר, ובכל זאת הוא יכול לעורר בנו רגש עמוק ומחשבה ארוכה. ביחידה נקרא סיפורים מתקופות ומארצות שונות – מן העיירה היהודית ומירושלים העתיקה ועד רוסיה, איטליה, אמריקה וקנטקי. בכמה מהם המספר הוא ילד, שרואה את עולם המבוגרים בעיניים כנות. נלמד לזהות את מרכיבי הסיפור ולשאול מה הוא מנסה לומר לנו.

חלק א׳ – הבנה

1 הקיפו את התשובה הנכונה. בסוגריים – שם היצירה.

1. (בעיני ילד) מי מספר את הסיפור?
○ א. הדוד הרץ ○ ב. ילד במשפחה ○ ג. האם ○ ד. מספר כל-יודע
2. (בשל תפוחים) כמה תפוחים לקח הילד?
○ א. שניים ○ ב. ארבעה ○ ג. שישה ○ ד. אחד
3. (ואנקה) מה מקצוע המעביד של ואנקה?
○ א. אופה ○ ב. סנדלר ○ ג. נגר ○ ד. סוחר
4. (פטריות בעיר) מה מקצועו של מארקובאלדו?
○ א. רופא ○ ב. פועל שפורק ארגזים ○ ג. מורה ○ ד. חקלאי
5. (הקיץ של הסוס הלבן היפהפה) מי מספר את הסיפור?
○ א. מוראד ○ ב. ארם ○ ג. האיכר ○ ד. הסוס
6. (מקץ עשרים שנה) מי היה השוטר הראשון?
○ א. זר ○ ב. ג׳ימי וולס ○ ג. אחיו של בוב ○ ד. המספר
7. (עץ הדובדבן השבור) כמה תלמידים טיפסו על העץ?
○ א. שניים ○ ב. שישה ○ ג. עשרה ○ ד. אחד

2 **התאימו כל יצירה ליוצר/ת שלה.**

#	יצירה	האות		יוצר/ת
1	בעיני ילד		א	ויליאם סאַרויאן
2	בשל תפוחים		ב	יהודה בורלא
3	ואנקה		ג	שלום עליכם
4	פטריות בעיר		ד	אנטון צ'כוב
5	הקיץ של הסוס הלבן היפהפה		ה	איטלו קאלווינו
6	מקץ עשרים שנה		ו	או הנרי

חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

3 **לכל מאפיין של הסוגה – כתבו דוגמה מיצירה שלמדנו ביחידה.**

מאפיין	דוגמה מיצירה ביחידה (שם היצירה + פרט)
מספר קטן של דמויות ועלילה מרוכזת סביב אירוע אחד	
פתיחה מהירה שמכניסה ישר לעניין	
נקודת שיא או תפנית, ולעתים סוף מפתיע או פתוח	
כל פרט קטן חשוב – שם, חפץ או משפט יכולים להפוך לסמל	
נקודת תצפית ברורה, לעתים מספר בגוף ראשון	

4 **השוואה – "בעיני ילד": השלימו את הטבלה.**

יצירה	דמות מרכזית ותכונה	כלי ספרותי בולט
בעיני ילד		
בשל תפוחים		
ואנקה		

חלק ג׳ – חשיבה וכתיבה

5 משימת השוואה

בשלושת הסיפורים ילד רואה פגמים בעולם המבוגרים. השוו: מה כל ילד רואה, איך המבוגרים מגיבים, ומה אנחנו כקוראים מבינים יותר מן הילד. בנו טבלה ובחרו את הסיפור שבו מבט הילד חזק ביותר.

6 כתבו את התכנון: אילו יצירות בחרתם, מה הרגע המרכזי בכל אחת, ואיזה כלי ספרותי תנתחו.

תכנון משימת הסיכום: בחרו שני סיפורים מן היחידה וכתבו חיבור השוואתי בנושא 'רגע שמשנה הכול'. הציגו את הרגע המכריע בכל סיפור, הסבירו את תפקידו בעלילה ובאפיון הדמויות, ונתחו אמצעי ספרותי אחד בכל סיפור (אירוניה, ניגוד, מספר או סמל). סיימו בעמדה אישית: איזה סיפור השפיע עליכם יותר ולמה. אפשר להגיש גם כפודקאסט קצר או כקומיקס עם כתובית ניתוח.

כרטיס יציאה

יחידה: הסיפור הקצר · שם: _____

1. איזה רגע בסיפור של היום נשאר איתך, ולמה?

2. הסבירו במשפט אחד מהי אירוניה וצרפו דוגמה.

3. שאלה אחת שהייתם רוצים לשאול את אחת הדמויות.